

RIJKSWATERSTAAT BRENGT EINDNOTA 'WATERHUISHOUDING IN HET NATTE HART' UIT

Volgen van de zeespiegelstijging beste optie voor IJsselmeer

Een komende klimaatsverandering waardoor het waterpeil zal stijgen, en een daling van de bodem zorgen ervoor dat het huidige waterbeheer kritisch bekeken moet worden. In de toekomst zullen meer problemen gaan ontstaan door wateroverlast, maar ook door (zoet)watertekorten. Dit geldt met name in het Natte Hart, het IJsselmeergebied. Voor het toekomstige waterbeheer in dit gebied geeft Rijkswaterstaat nu de voorkeur aan het volgen van de stijging van het zeewaterpeil.

In dit gebied beïnvloeden verschillende watersystemen elkaar: het IJsselmeer, Markermeer, de randmeren, het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal. In 1997 begon Rijkswaterstaat het project 'Waterhuishouding in het Natte Hart' (WIN) om waterhuishoudkundige oplossingen (en de gevolgen daarvan) voor die problemen te bekijken en door te rekenen, maar ook om de mogelijkheden voor een natuurlijker peilverloop in het IJsselmeergebied onder de loep te nemen. De inhoud van de eindnota ligt inmiddels vast. Hierin is een drietal mogelijke oplossingen verkend voor de lange termijn (tot 2100) en de korte termijn (tot 2025): het water direct afvoeren, 'verticale' berging (waterpeilverhoging) en 'horizontale' berging (waterberging). Volgens de opstellers van de nota is 'meegroeien met de zee' oftewel peilverhoging de beste optie, gecombineerd met een grotere spuicapaciteit.

De spuicapaciteit van de Afsluitdijk wordt wellicht vergroot.

Direct afvoeren

Als voor direct afvoeren wordt gekozen, zijn de streefpeilen beter beheersbaar. De veiligheid voor het omliggende gebied wordt gewaarborgd en de wateroverlast in de regio neemt af. In de regio moeten wel maatregelen genomen worden om de toenemende hoeveelheid neerslag te bergen of af te voeren naar het natte hart of rechtstreeks naar de Wadden- of Noordzee.

Een belangrijk nadeel is dat de zoetwatervoorraden in het natte hart niet toenemen, terwijl de droge perioden naar verwachting wel toenemen. De watervoorziening verslechtert dus ten opzichte van de huidige situatie. Ook is, net als nu, sprake van een niet-natuurlijk peilverloop. Omdat de huidige streefpeilen gehandhaafd blijven, blijven ook de huidige gebruiksfuncties van het betreffende land en water gehandhaafd. Voor deze strategie is op korte termijn uitbreiding van de spuicapaciteit noodzakelijk, en op langere termijn wordt één of meerdere zeer grote gemalen op de Afsluitdijk noodzakelijk.

De kosten hiervan zullen hoog zijn, niet alleen de aanleg van de gemalen, maar ook het in bedrijf houden: energie, onderhoud. Bovendien is het functioneren van gemalen afhankelijk van externe factoren. Hoewel de faalkans klein is, zal dat wel grote gevolgen hebben. Ook de flexibiliteit van het waterbeheer op de lange termijn wordt beperkt: als eenmaal voor deze richting is gekozen kan daarvan niet makkelijk worden afgeweken. Deze strategie heeft weinig gevolgen, maar biedt ook weinig kansen voor de ontwikkeling van het IJsselmeergebied. Tenslotte sluit deze strategie niet goed aan bij

uitgangspunten van water- en natuurbeleid, zoals het aansluiten bij natuurlijke processen. Door het min of meer tegenwerken van deze processen zijn grote (financiële) inspanningen nodig, en wordt het waterbeheer kwetsbaar.

Peil langzaam verhogen

Bij de optie 'verticaal bergen' worden de peilen in de verschillende meren langzaam verhoogd. Dat betekent dat de waterkeringen versterkt moeten worden. Daardoor wordt de veiligheid van het omringende gebied gewaarborgd en ontstaat de mogelijkheid voor natuurlijk(er) peilbeheer. Ook de watervoorziening is hierbij gebaat. Het aanpassen van dijken en keringen zal wel hoge kosten met zich meebrengen.

Een voordeel is dat afwatering van het IJsselmeergebied door de stijgende peilen op een natuurlijke wijze gerealiseerd kan worden, namelijk via de bestaande spuisluizen op de Afsluitdijk. Toch wordt ook in deze strategie uitgegaan van uitbreiding of bouw van gemalen om de waterafvoer uit omliggende gebieden van het IJsselmeer te garanderen. Dit levert ook aanzienlijke kosten op. Deze strategie is wel relatief ongevoelig voor externe factoren, en flexibel op maat te maken bij klimaatsveranderingen en veranderingen in regionale wateraan- en afvoer.

Ook de dijken zijn relatief ongevoelig voor extreme externe situaties. Bij eventueel doorbreken zullen de gevolgen groot zijn, maar veelal in een begrensd gebied plaatsvinden. Door de dijken innovatief te ontwerpen ontstaan zowel binnen- als buitendijs mogelijkheden om natuur- en landschapswaarden te versterken. Ook de totale gevolgen van deze strategie voor het landschap en de cultuurhistorie zijn groot, maar bij zorgvuldige inpassing zijn mogelijkheden voor landschapsontwikkeling aanwezig.

Extra berging

Bij de derde strategie wordt extra ruimte voor waterberging rond het IJsselmeergebied gecreëerd. De veiligheid van het land achter deze bergingsgebieden moet gegarandeerd worden door extra dijken. De gebieden waar het overtollige water geborgen wordt, zullen voor niet veel andere functies meer gebruikt kunnen worden. Deze strategie biedt als voordeel dat een natuurlijker, seizoensgebonden peilverloop kan ontstaan met als gevolg een grotere zoetwatervoorraad.

De belangrijkste nadelen vormen de ruimte die noodzakelijk is en de hoge kosten

die moeten worden gemaakt om stadskernen in dit gebied en hun omgeving te beschermen tegen het water. Ook is het technisch moeilijk om het water op het juiste moment in en uit een laaggelegen bergingsgebied te krijgen. Een ander nadeel is dat, door een hoger winterpeil, dijkversterking noodzakelijk is. Bovendien is deze strategie niet flexibel aan te passen aan de werkelijke klimaatverandering. Het realiseren van bergingsgebieden kost veel tijd, omdat deze gebieden planologisch gereserveerd moeten worden. Deze strategie heeft grote gevolgen voor het landschap, omdat een grote oppervlakte voor de wateropvang nodig is. Op kleine schaal ontstaan wel mogelijkheden voor het verbeteren van de landschaps- en natuurwaarden.

Voorkeur: nu uitbreiding spuicapaciteit, later hoger waterpeil

Volgens de eindnota heeft uitbreiding van de spuicapaciteit en het op termijn laten stijgen van het waterpeil voorlopig de voorkeur als belangrijkste oplossing voor het waterbeheer van het natte hart. Als overwegingen worden genoemd: het gebruik maken van natuurlijke processen, de flexibele aanpak, de grotere zoetwatervoorraad

en de groeimogelijkheden voor de natuur en een natuurlijk landschap. Als voor deze oplossing gekozen wordt, gaat in de toekomst het waterpeil dus stijgen en zal verdere dijkversterking in het IJsselmeergebied noodzakelijk worden. Rijkswaterstaat omschrijft deze oplossing als 'meegroeien met de zee'.

Het feit dat Rijkswaterstaat, na evaluatie van de drie verschillende strategieën, met een gecombineerde oplossing komt, wil niet zeggen dat de politiek dit overneemt. Deze beleidsverkenning heeft een onderdeel van het nationale waterhuishoudingsvraagstuk in beschouwing genomen. Andere verkenningen zijn bijvoorbeeld 'Ruimte voor Rijnakken' en 'Integrale verkenning Benedenrivierengebied'. Als deze en andere adviezen worden gecombineerd kunnen adviezen en voorkeuren veranderen.

De Commissie Waterbeheer 21e eeuw zal een advies uitbrengen aan de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat. Naar verwachting gebeurt dit in september, waarna het kabinet in december een standpunt inneemt over de toekomst van het Nederlandse waterbeheer.

Aquatech krijgt nieuwe opzet

Aquatech krijgt dit najaar een nieuwe opzet. Op de beursvloer komen diverse thematische presentaties die actuele onderwerpen binnen de waterbranche belichten. Hiermee wil de organisatie de kennisuitwisseling tussen de verschillende marktpartijen stimuleren. Als vanouds biedt de beurs overigens een compleet producten- en diensten-aanbod gericht op integraal waterbeheer. Aquatech 2000 vindt plaats van 26 tot en met 29 september in de RAI in Amsterdam.

Het vakevenement voor watertechnologie en -management, zoals het tegenwoordig heet, is ruim drie maanden voor de beurs met meer dan 550 exposanten al vrijwel volledig bezet.

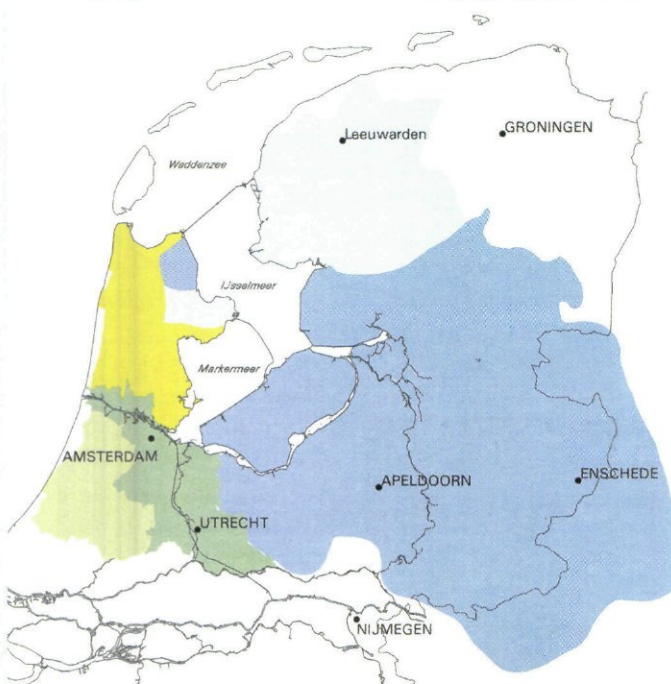
Omdat de grenzen tussen het beheer van drink-, afval- en industriewater langzaam vervagen en problemen met een slechte waterkwaliteit en -verdeling om totaaloplossingen vragen die de verschillende sectoren doorkruisen, ligt de nadruk van Aquatech 2000 op integraal waterbeheer. Dit zal te merken zijn aan de verschillende themapresentaties.

Speciaal gericht op Nederland is het rioleringspaviljoen, dat opgezet wordt in samenwerking met Stichting RIONED. Het paviljoen toont voorbeeldprojecten op het gebied van riolering van zo'n tien gemeenten. Een aantal exposanten zal de laatste stand van zaken op dit gebied presenteren.

De andere themapresentaties richten zich op water in de industrie, water in de stad, de keuze van de waterbron en nieuwe marktstructuren. Met de nieuwe opzet besteedt Aquatech nadrukkelijk aandacht aan watermanagement, waardoor het evenement interessanter wordt voor beleidsmakers.

Congresprogramma

De Internationale Water Association (IWA) verzorgt tijdens Aquatech zowel een drink- als afvalwatercongres. Samen met Kiwa organiseert IWA een driedaagse conferentie met als titel 'Innovations in classic and conventional water treatment processes'. En samen met de NVA organiseert ze een eveneens driedaags congres met de titel 'Implementation of the EU Nutrient Emission Guidelines'.

Afwatering Plangebied WIN

- IJsselmeergebied
- IJsselmeergebied bijzondere omstandigheden
- Amsterdam-Rijnkanaal en/of Noordzeekanaal
- Gedeeltelijk naar Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal
- Gedeeltelijk naar Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal en IJsselmeergebied bijzondere omstandigheden

Instrumentarium Waterhuishouding
In het Natte hart

INWIN

